

HEBBEN WIJ SLECHTS VIJF ZINNEN? *)

UIT DE PORTEFEUILLE VAN WIJLEN

DR. T. C. WINKLER.

In de boeken leest men dat alle dieren zinnen hebben; dat sommige dieren den eenen of anderen zin veel hooger ontwikkeld, veel scherper hebben dan andere diersoorten; dat er dieren zijn bij wie slechts enkelen van die zinnen worden waargenomen; dat de hoogst ontwikkelde dieren slechts vijf zintuigen hebben, dat is inrichtingen in hun lichaam, waardoor zij aantonen, dat zij vijf zinnen bezitten, waardoor gewaarwordingen tot hun kennis komen, vijf zinnen die de namen dragen van het gehoor, het gezicht, den reuk, den smaak en het gevoel, het laatste ook wel de tastzin genoemd. Aan de waarheid van dit alles is de natuuronderzoeker echter reeds sedert lang begonnen te twifelen: Malgagni, een Italiaansche geleerde die in de zeventiende eeuw leefde, heeft eens eenige vleermuizen blind gemaakt, en die dieren laten vliegen in een vertrek, waarin hij eenige staken had geplaatst, die van den vloer tot den zolder reikten. Alle vleermuizen vlogen rondom die staken zonder ooit tegen één van allen te stuiten in hare vlucht, even goed als of zij niet volkomen blind waren. Daaruit leidde Malgagni af, dat zij een zin moesten hebben, die haar die staken deed vermijden, en die zin kon onmogelijk een van de vijf bovengenoemden zijn: de vleermuizen zagen, noch hoorden, noch voelden, noch roken, noch proefden die houten staken.

Na Malgagni zijn er door vele andere onderzoekers herhaaldelijk waarnemingen en proeven bekend gemaakt, die allen recht geven om te twifelen aan dat getal van vijf voor alle zinnen. Wij willen in dit opstel dit belangrijke punt bespreken.

Alle dieren bezitten, het eene veel meer of veel minder dan het andere, het vermogen van zich te orienteeren, dat is van hun woning, nest, hol enz. weder te vinden, door de richting, den afstand enz. te meten, te beoordeelen waarin die woning gelegen is, namelijk als zij er van verwijderd zijn, hetzij om voedsel te zoeken, om vijanden te ontkomen enz. Dit vermogen is het hoogst ontwikkeld bij de duiven, vooral bij de zoogenaamde trekduiven, waarvan de postduif het type is.

Voordat wij de voorwaarden gaan bestudeeren, waarmede men getracht heeft dat vermogen van orientatie in verband te brengen, willen wij eenige

*) Dit artikel van wijlen Dr. T. C. Winkler werd ons door zijne dochter toegezonden. Het komt ons voor dat den betreurden overledene de tijd ontbroken heeft om het geheel te voltooien. Nochtans hebben wij het gaarne geplaatst, omdat het ook in dezen vorm belangstelling verdient. RED.